

УДК: 378. 147: 339.9] (430)

Лариса Отрощенко

м. Суми

Особливості організації навчально-виробничої практики за кордоном майбутніх економістів-міжнародників у вищих школах Німеччини

У статті розглянуто особливості організації практики за кордоном майбутніх фахівців зовнішньоекономічного профілю Німеччини як чинника розвитку їх фахової, соціальної та інтеркультурологічної компетентностей. Наведено приклади використання традиційного дуального принципу у вищій економічній освіті країни.

Одним із головних чинників успіху підготовки майбутніх економістів-міжнародників Німеччини є традиційний принцип поєднання теоретичної і практичної освіти, який реалізовується під час проходження студентами практики, застосуванням дуального принципу навчання у ВНЗ, під час навчання за кордоном, використанням на заняттях кейс-методу, написанням дипломних робіт на підприємствах під час проходження практики тощо.

Прикладом посиленої уваги уряду Німеччини до важливості проходження практики у навчальному процесі, може бути конкурс «Реформовані спеціальності – бакалавр у спеціальних вищих школах», ініційований Науковою Спілкою Німеччини (нім. Stifterband für die Deutsche Wissenschaft). Метою проведення конкурсу, розпочатому у 2003 році, було посилення орієнтації на практику у спеціальних вищих школах Німеччини. В результаті Експертною Комісією було обрано чотири кращих спеціальних вищих школи. В якості винагороди за перемогу на конкурсі Наукова Спілка Німеччини фінансово підтримувала ці ВНЗ на протязі наступних трьох років. Щорічні 75 000 Євро були направлені на подальший розвиток спеціальностей-переможців. В процесі визначення переможців Експертна комісія керувалася наступними критеріями:

- чітка практична орієнтація програм по підготовці бакалаврів;
- залучення представників підприємств до розробки кваліфікаційного профілю та змісту навчання;

- чітке визначення компетентностей, які отримують студенти під час навчання, включаючи опис подальшої професійної зайнятості та можливостей для підвищення кваліфікації;
- зворотній зв'язок змісту навчання, навчальних програм та організації навчання із специфічними інтересами студентів у спеціальних вищих школах;
- інтеграція практичної та відповідно проектної частин у навчальні програми;
- передача ключових кваліфікацій;
- використання інноваційних навчальних, учбових та екзаменаційних форм;
- заходи щодо гарантії якості навчання.

На кінцевий строк подання заявок (15 грудня 2005 року) було отримано 65 пропозицій із спеціальних вищих шкіл. Серед них найбільша кількість (24 заявки) була отримана від економічних спеціальностей.

Серед чотирьох переможців гідне місце посіла спеціальна вища школа м. Гіссен-Фрідбер зі своєю ініціативою «Навчання плюс (StudiumPlus)». Програма «Навчання плюс» була створена для економічних та інженерних спеціальностей. Суть програми полягає у тісній співпраці ВНЗ із регіональною економікою. Для реалізації цієї ініціативи у спеціальній вищій школі м. Гіссен-Фрідберг вже багато років працює Центр дуального навчання (нім. Zentrum für duale Hochschulstudium), метою створення якого було налагодження зв'язків між ВНЗ та підприємствами. Тобто у роботі цієї вищої школи використовується добре відомий у всьому світі дуальний принцип[3, 4-5].

На думку Ганса Р. Фрідріха, який був керівником відділення вищої освіти Міністерства Освіти і Досліджень Німеччини до 2002 року, використання дуального принципу у вищій школі Німеччини має плюси як для ВНЗ, студентів, так і для підприємств. Адже, як наслідок, вищі школи мають додаткове фінансування, підтримку персоналу та матеріальної бази. Підприємства мають перспективу отримання освіти та підвищення кваліфікації для своїх робітників, а також

можливість відбирати майбутній персонал серед студентів. Щодо студентів, завдяки дуальному принципу вони мають двосторонній договір про навчання, фінансову впевненість під час навчання та перспективи працевлаштування після закінчення Вузу [2, 19].

Майбутні економісти-міжнародники Німеччини проходять практику за кордоном (зазвичай у країні своєї першої іноземної мови) або на німецьких підприємствах та в компаніях, які орієнтовані на співпрацю із закордонними бізнес-партнерами.

На думку німецьких урядовців, проходження практики за кордоном сприяє розвитку фахової, соціальної та інтеркультурологічної компетентностей студентів завдяки:

- отриманню й покращенню знань з іноземних мов;
- сприянню розвитку гнучкості та здатності до співпраці та ефективного спілкування;
- вивченню реалій життя інших країн;
- розумінню інших культур та менталітету;
- ознайомленню із закордонними ринками;
- порівнянню робочих процесів у Німеччині та за кордоном;
- оволодінню фаховими знаннями на закордонному підприємстві [5, 10], [1, 945].

Ще одним позитивним моментом проходження практики для майбутніх економістів-міжнародників є можливість у майбутньому бути запрошеним на роботу до компанії або підприємства, де вони проходили практику.

Зазвичай, студенти знаходять місто проходження практики самостійно, рахуючись власними інтересами. Також під час пошуку місця для проходження практики студенти отримують допомогу від навчального закладу, який має контакти із багатьма компаніями Німеччини та в усьому світі. Наприклад, серед компаній, які співпрацюють із спеціальною вищою школою м. Фуртванген є такі відомі компанії як Хьюлетт Паккард (США), Бош (Німеччина), Даймлер Крайслер (Німеччина), Німецький Банк та багато інших[4, 25].

Студенти також мають змогу отримати інформацію про ВНЗ-партнери свого навчального закладу на щорічному інформаційному заході, що організовується адміністрацією ВНЗ у співробітництві із представниками підприємств та компаній.

Розглянемо особливості організації практики за кордоном для зовнішньоекономічних спеціальностей Німеччини.

Наприклад, під час підготовки за програмою бакалавра «міжнародний бізнес менеджмент» у спеціальній вищій школі м. Фуртванген, п'ятий семестр підготовки присвячений виключно практиці, під час якої студенти мають можливість зануритися у справжній світ бізнесу та використати знання і навички, отримані під час теоретичної частини навчання. Слід зазначити, що практика проходить під керівництвом професора навчального закладу. Під час проходження практики студенти також мають можливість написання тезису на звання бакалавра у тісній співпраці із підприємством.

Студенти спеціальності «Міжнародний менеджмент» спеціальної вищої школи м. Бремен під час підготовки за програмою бакалавр мають практику двічі: у четвертому та восьмому семестрах. Практика триває щонайменше вісімнадцять тижнів у четвертому семестрі навчання й п'ятнадцять тижнів у восьмому. Перед початком практики у четвертому семестрі студенти мають скласти іспити якнайменше із десяти модулів перших трьох семестрів навчання, а також скласти модуль 4.1. «Підготовка до практики», який готує її до перебування в обраній країні. Початок восьмого семестру практики передбачає складання іспитів за шість семестрів навчання, що відповідає загальній сумі кредитів у кількості 180. Перед початком практики студенти зобов'язані письмово повідомити свій навчальний заклад про місце проходження практики, яке має бути обрано таким чином, щоб вони мали можливість закріпити та поглибити знання й навички, отримані під час попередніх модулів. Між студентом та підприємством складається письмова угода про навчання, яка формулюється або індивідуально, або згідно зразку, заведеному на підприємстві. В угоді перераховуються години зайнятості впродовж робочого дня, коло завдань на період практики, місце праці та плата за роботу. В угоді також чітко визначається чи це «студентська практика», або «навчальний семестр

практики». До початку практики копія угоди із зазначенням адреси підприємства та контактної особи має бути направлена до Центру з питань проходження практики (нім. Zentrum für Praxiskontakte), який опікується допомогою студентам. Практика зараховується при наявності відгуку про результати, який створюється на базі звіту про практику. Цей звіт має бути підписаним на підприємстві та представленим у ВУЗІ не пізніше чим за чотири тижні після закінчення практики. Студенти також отримують від підприємства свідоцтво про проходження практики[1, 939-945].

Отже, завдяки проходженню практики та навчанню за кордоном майбутні економісти-міжнародники мають слушну нагоду оволодіти знаннями із іноземних мов або покращити їх, ознайомитись із особливостями життя інших країн, краще розуміти іншу культуру та менталітет, отримати уявлення про іноземні ринки, порівняти робочі процеси у Німеччині та за кордоном, оволодіти професійними знаннями на іноземних підприємствах.

Вважаємо, що ознайомлення із особливостями проходження практики майбутніми економістами-міжнародниками Німеччини, є цікавим та корисним для вітчизняних освітян щодо покращення професійної підготовки майбутніх фахівців зовнішньоекономічного профілю України, а саме забезпечення розвитку їх професійної компетентності.

Література:

1. Amtsblatt der Freien Hansestadt Bremen. – № 109, 7. September 2007. – 973 S
2. Friedrich Hans R. Bologna und der Bachelor // Wirtschaft &Wissenschaft. DUZ spezial. - Oktober. - 2006. –16–19 S.
3. Innovative Studiengänge nehmen Gestalt an//Wirtschaft &Wissenschaft. – duz spezial.- Stifterverband für die Deutsche Wissenschaft. – 2006. – Oktober. – S. 4-5.
4. Studienführer 2008/2009. Hochschule Furtwangen University. - 2008/2009. 168 S.
5. Wege ins Auslandspraktikum. – ditges print+moregmbh(Siegburg). – November 2007. – 75 S.

Отрощенко, Л.С. Особливості організації навчально-виробничої практики майбутніх економістів-міжнародників у вищих школах Німеччини [Текст] / Л.С. Отрощенко // Проблеми освіти у Польщі та в Україні в контексті процесів глобалізації та євроінтеграції: зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції. – Київ: КІМ, 2009. – С. 566–571.